

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deque Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

XII. Specténtne ad hanc classem, Sarracenicorum libri, praecipuè
Alcoranus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

legendis fructuosè libris Gentilium, & Beda in allegoricis expositionibus Samuëlis. De Mose rursus, ac Isaia, & Paulo, S. Gregorius lib. 5. in 1. Reg. cap. 3. in fine. De Isaia, Hieremia, & Paulo, idem habet S. Ambrosius lib. 3. de fide c. 1. In hanc rem luculenta extat disputatio apud Rupertum, bona parte libri 7. de operibus Spir. sancti à cap. 10. & apud Socratem lib. 3. histor. c. 14. occasione edicti Iuliani, quo veritus Ethnicam fabulositatem deprehensum, & conuictum facile iri à Christianis, si libros Ethnicorum euoluerent, interdixit illis lectione librorum Gentilium: quod edictum extincto mox Iuliano euanuisse, meritoque non vulgarium modò maiorum, sed etiam ipsius Apostoli exemplo & vsu, Christianos resumpsisse libros Gentilium demonstrat *ibidem* Socrates.

Sic nimirum insitio fit Ethnicarum literarum cum Christianis, quod Clemens 6. *strom.* omninò egregiè, faciendum monstrat verbis illis post disciplinarum humanarum collationem cum oleastro, Christianarum verò cum olea fatiua. [Plus, (inquit,) nutrimenti accipit inserta olea, propterea quòd sit plantata in agresti. Assuefit autem veluti concoquere nutrimentum, dum assimilatur pinguedini fatiua. Sic etiam Philosophus, qui agresti olea assimilatur, cum multa habeat non cocta, propterea quòd & lubenter inquirat, & facile assequatur, & pinguedinem appetat veritatis; si per fidem, diuinam acceperit virtutem, in bonam & mitem infertus cognitionem, tanquam oleaster insirus in sermonem verè pulchrum, & misericordem, & quod traditur nutrimentum concoquit, & fit bona, & fatiua olea. Insitio enim eas quæ erant steriles, cogit esse fertiles, arte agriculturæ; & scientia quæ est ex cognitione.]

Pulchrè denique Petrus Blef. *epistola* 1. [Si causa publicæ eruditionis, aliqua de libris Gentilium fuerint interferta, vobis in fastidium non verratur. Nam & Dauid de diademate Melchom, idoli Ammonitarum, sibi diadema composuit. Et Paulus Apostolus ad improperium Galatarum, quandoque versus Homericos eleganter apt auir] Pleniùs etiam *epist.* 8.

EROTEMA XII.

Saracenorum libri an ferendi, præcipuèque Alcoranus.

Gentilium libris subnecto libros Saracenorum atque Turcarum. Quod Genim Petrus Cluniac. in *summa contra sectam Ismaëliitarum* rectè aduertit, annuuntque Vgolinus de *casibus Papa referu.* 2. p. c. 1. §. 1. num. 3. Simancas in *Instit. tit.* 39. n. 4. & Sanchez in *Decalogum* lib. 2. c. 10. num. 22. quamuis Saraceni, seu Turcz, interdum vocentur hæretici, quia aliqua nobiscum credunt; alia respuunt, rectiùs tamen Ethnici censentur, quia neque Baptisum quem Christus Ecclesiæ suæ ianuam constituit, neque vllum prorsus Christianum Sacramentum vsurpant; quod nullus vnquam fecit hæreticus.

Nota

Non interdicitur libris, idcirco tantum quod à Saracenis sint conscripti.

Saracenorum ergo libros, de quibus hoc loco quærimus, cum in se esse malos oporteat, non eos intelligimus qui ab Saracenis Mahumetem sectantibus de argumento quocunque sint editi, sed qui Saracenicæ dogmata ritusque complectuntur; nam Auicennæ, Auerrois, multorumque aliorum Arabum Mahumeti addictorum Philosophicos, & Medicos, vel Astrologicos libros, nemo damnat, idcirco tantum, quod ab hominibus Saracenicæ superstitionis sint conscripti. Imò quamuis interdum in horum Scriptorum libris, aduersus Christianos, obiter aliquid intorqueatur, (quale est quod Auerroes Christianis obiicit, quod comedant Deum suum,) non est quod interdictum librorum illorum lectione quis credat, cum nullum periculum sit ab istiusmodi iaculis in fidem nostram intortis; sed potius quod circa libros Gentilium supra notauimus, confirmet ea insectatio, veritatem Catholicam, præbeaque manifestum argumentum sensus Catholicorum, quem sic allatrarint hæc à vero auersa pectora.

340.

Raymundum Lullum, scribit in eius vita Carolus Bouillus, à Summo Pontifice Clemente V. tentata etiam interpositione Philippi Pulchri Francorum Regis expetiisse, vt Auerrois in Aristotelem commentarios prosciberet, ignique addiceret; eo quod commentarij illi aduersentur Catholicæ veritati, & scateant erroribus, qui iuuenum mentes facile peruertunt, & à sinceritate ac puritate fidei abductos, sensim ad impietatem disponunt. Hoc cum precibus, & potrectis supplicibus libellis, ac etiam conscripto ea de re libro expetiisset Raymundus, negat Bouillus fuisse auditum, siue à Pontifice, siue à Rege. Congruentior & ex auditu facilius fuisset petitio, pro qua nunc, (quæ Dei benignitas est,) non est fatagendum. Nimirum ne Auerroes oraculi loco esset in scholis: quod cum superiore seculo, & paucis anterioribus, inualuisset, præsertim in Italia, vt Canus *lib. 10. de locis c. 5.* notauit; occasio fuit magnorum in oris illis errorum, & inutilis diligentia, qua aliqui non minus in peruolutando Auerroë collocabant operæ, quam in sacris literis ponant, qui iis maximè delectantur: nec fidei minus Auerroei tribuerunt, quam optimi quique fideles Canonicis scriptoribus: quod indignissimum fuisse, nemo non videt. Nunc Auerroes in scholis depontanus euasit.

Quid de Saracenorum libris dogmaticis statuendum.

341.

Sed si de libris Saracenorum, (vt ita dicam,) dogmaticis, eorumque ritus, ac fabulositatem prodentibus, præsertimque de Alcorano sit sermo, videri potest configendos esse, quia cum Mahumerismus in magna Orbis parte altissimas radices egerit, ac etiamnum vigeat plurimum, & illices habeat quibus facile capiantur improuidi, & carnei homines; nempe effusam libidinandi, & quidlibet impiè agendi licentiam: meritò timeri potest, ne lectio huiusmodi librorum, fraudi sit simplicibus, aut iis qui in se flammam intelligentiæ peruersitate morum extinguunt, (vt D. Augustinus *tractat. 8. in Epistolam Ioannis*, de iis scitè dixit,

dixit,) qui in se malè viuendo fidei lumen effoderunt. Quo ex genere quam pluriuos, à tempore defectionis Lutheri, ad Turcas deserto Christo abiisse, Lindanus in *Dubitantio dialog. 2.* Gulielmus Reginaldus in *Caluito Turcismo* describentes Nouatorum, & Turcarum affinitatem, aliique meminerunt. Ex altera verò parte, videri possunt hi libri confixioni non patere, quia eadem illorum videtur esse ratio, quæ librorum ritus Ethnicos, & impia sacra complementium, quæ constat impunè proflare.

Tractans hoc punctum Antonius Sanctarellus *tract. de hæresi c. 14. dub. unico,* *propositione 7.* ait, Alcoranum per se non prohiberi, sed ratione scholiorum impiorum, notarumque ac præfationum Lutheri ac Melanchtonis, quibus Basilien- sis editio Alchorani, per Theodorum Bibliandrum damnatæ memoriæ scripto- rum adornata, contaminatur. Hoc verè & rectè autor ille. Et addere æquè po- terat, ipsius Bibliandri Apologiam, qua Alcorano patrociniatus est, dignissi- mam fuisse quæ configeretur. Omnium quippè librorum prohibitorum in- demnitati, studet meribibus ille, vsque adeò, vt non erubuerit contra Theo- dosij, & Valentiniani Imperatorum legem de comburendis Nestorij libris, grun- nire. Hæc igitur concedo Sanctarello. Sed addit quo euerri videantur quæ sic sunt constituta; addit enim rationem, cur Alcoranus prohibeatur esse, quia in eo agitur de Religione nationis, hoc tempore maximè potentis, & ad corpo- rum voluptates patentissimum ostium aperientis; quæ sunt valida corruptelæ il- lectamenta. Hæc, inquam, ratio monstrare videtur, Alcoranum non vetari tantum ratione impiarum Bibliandri annotationum, vel ratione præfationum Lutheri ac Melanchtonis, sed per se ac ratione contextus ipsiusmet Alcorani, quo Apostasiæ hami, quos diximus, apponuntur.

*Per se loquendo, libri prædicti à confixione
immunes.*

Quare dicendum videtur, sepositis Lutheranismi facibus per summam ne- quitiam illi is, quas constat iure damnari; item nisi obstarent spurcitæ perpe- tuæ, queis Ricoldus *c. 8.* Alcoranum factum monstrat; his, inquam, sepositis, & spectato solo periculo inducendi ad Turcismum, Alcoranum, vniuersè lo- quendo, non videri configendum, seclusis peculiaribus personarum circum- stantiis, cuiusmodi frequentiores, & periculosiores esse possunt degentibus in- ter Saracenos, vel Mahumetanos, aut non procul ab eis, vbi commercium, & frequentia Saracenorum alloquia peruersionem simplicium, aut in fide minùs firmorum, faciliùs promoueret. Quod spectasse crediderim Nicolaum I. cum de libris à Saracenis per Bulgaros ereptis, (vtique Saracenicis,) ita Bulgaris re- spondet *c. 103.* [De libris profanis, quos à Saracenis vos abstulisse, & apud vos habere perhibetis, quid faciendum sit inquiritis, qui nimirum non sunt refer- uandi; corrumpunt enim, sicut scriptum est, mores bonos, colloquia mala; sed vt potè noxij, & blasphemij, igni tradendi.] Nimirum Bulgari erant Saracenis ferè propinqui, ideòque illis timebat Pontifex. Qua ratione videmus, ex quo in his regionibus cuilibet quilibet credendi potestas publicè facta est, Catho- licos ex vsu assiduo, atque conuictu cum hæreticis, dedidicisse horrorem hære- ses; & cum amore personarum hæresim profitentium, quem variæ necessitudi- nes

nes conciliant, ad combibendum errorem sensim sine sensu disponi ac concedi. Non enim ægrè contingit, ut illius ex parte aliqua religionem probes, qui in conuictu politico, & humanis negotiis arrideat; & boni viri, non perfidi, non ceruicosi, non rapacis, non crapulæ aut Veneri dediti, opinionem collegerit. Ex quo autem nefarij dogmatis particula quæpiam contra Ecclesiæ scita arriperit; vniuersum nequitæ corpus extrusa vera fide animum subit; quia, ut rectè dixit Phœbadius *lib. contra Arrianos*. [Si quid receptum fuerit contra fidem veniens, totius fidei damnum est.] Idem perpulchrè tradit Arnobius iunior, ferè initio libri primi conflictus cum Serapione. Idemmet ergo periculum, Catholicis inter Saracenos ac Turcas, vel non procul ab eorum sede degentibus impendet, ratione cuius, configendus meritò est Alcoranus.

344. His verò circumstantiis sepositis, (sicut reuera in his regionibus non habent locum,) & resectis, (quod iam præmissi,) impiis accessionibus per Mahumeti affines, Lutheranos & Calvinistas factis, nullum videtur periculum, à Latina cuiuscunque Saraceni libri, ac nominatim Alcorani, lectione imminere. Itaque secluta superiorum prohibitione, legi posset latine. Imò interessè videtur, non ignorari, quantus sit Christianæ religionis splendor, præ Mahumetana superstitione: quod præsertim deprehenditur ex nitore & sanctitate codicum nostrorum, præ illuæie & sordibus; quibus, cum alijs Mahumetanorum libri perpetuò conspurcantur, tum maximè Alcoranus. Nam, & obscœnitatibus scæter, & iugibus contradictionibus refertus est; totque & tam portentosis mendacijs, & fabulosis incredibilibus refertus, ut ne fingere quidem aliquid monstrosius liceat libro illo: quod præsertim versat Ricoldus in *confutatione c. 9*. Ideoque Christianam legem apud lectores Alchorani stabiliri ait Armach. *lib. 18. qq. Arm. c. 9*. Præterea adeò insulse & confuse conscriptum esse illud opus, rectè aduertit Hieron. Sauonarola *lib. 4. de veritate fidei, cap. 7*. ut à nemine ordinem vllum in eo notari posse, rectè confirmet; quod præcipuum est ignorantæ, ac seordia signum.

345. Et inde est, quòd Saraceni, vulgari Alcoranum, vel in alias linguas verti, nulla ratione adducantur, ut sinant. Audi Ricoldum *c. 9*. [Ego firmiter scelsi, quòd Saracenorum maximè sapientes, & qui literarum peritiam habent, verbis Alcorani nullam addibent fidem, sed fictionem doctrinæ eius aduertunt. Signum autem huius, quod cum alijs sapientibus hi publicè disputare recusant, sicut ego per experientiam ipsam cognoui; & ipsam Alcoranum in medium afferri nolunt; vehementissimè enim tristantur, cum ab alijs legitur, & nequaquam volunt in alias linguas ipsum transferri, Scimus autem, quòd purum aurum, neque aquam timer, neque ignem, neque indicem. Propter hoc Christiani veritati veri Dei confidentes, quæ forosissima est, & manet in æternum, libenter de Evangelio cum alijs nationibus disputant; & gaudent cum ab alijs nationibus legitur, desiderantque ipsum omnibus publicari, & in alias linguas transferri. Et non literis solùm, sed etiam scripturis publicis Christianam veritatem ostendant, quod alijs gentibus ludibrium, & ignominia videretur] Vide *ibidem cap. 16. initio*.

346. Eum librum primus latine fecit Ioannes Hispanus in Concilio Constantiensi sub Martino V. confutauitque diligenter. Quod præstitum item est ab alijs.

aliis compluribus, nominatim à Ricardo, quem Demetrius Cydonius referente Volaterrano, in Græcum conuertit. Eum Nicolaus Cusanus vocat *Ricoldum*, & plus cæteris sibi placuisse ait, in *prologo sue*, (vt inscribit,) *cribrationis Alcorani*: quo etiam proficitur, autorem se fuisse Dionysio Richelio Carthusiano, vt opus quod de eo argumento edidit, elucubraret. Memorat præterea Cusanus, visum abs se opusculum Sancti Thomæ de rationibus fidei, ad Cantorem Antiochenum, & alium Cardinalis Sancti Sixti, Ioannis de Turrecremata. Ex recentioribus, Ludouicus Viues splendè & diligenter vniuersum hoc argumentum versauit *toto lib. 4. de verit. fidei*; vbi c. 15. bene examinat turpitudinem, & infamiam paradisi, in Alcorano propositi, de quo puncto disseruit etiam prolixè, & egregiè Gulielmus Parisiensis *lib. de legibus c. 19.* multa de autoris nequitia, & turpitudinibus prælocutus *toto c. 18.* Plurima item, & de autore, & de secta, Cantacuzenus *in orationibus & apologiis*, necnon Eurhimius *tit. 24. panoplia.* item Ioannes Galensis & Albertus Vidmestadius contra Mahumetem.

EROTEMA XIII.

*An Rabbini, Thalmudici, Cabalistici libri, sint
censura percussendi*

Rabbini libros in hoc ordine collocandos esse, persuadeor ex eo, quòd tametsi libri mali sunt, tamen vix noxij esse possunt, si lectori mens sit non læua, & ex præiudicata de eorum inanitate, & fabulositatibus crebris sententia, aduertat, vbi pedem, (vt sic dixerim,) figat. 347.

Nani in scriptis Rabbiorum, Christo posteriorum.

Quod Rabbiorum libros in se malos pronuncio, non de illis Rabbini, qui Christum antecesserunt, accipio; sed de iis, quorum extant libri. Omnes enim huiusmodi Rabbini, quorum extant opera, fuisse Christo posteriores, cum sæpè illatè populo Hebræo per Romanos cladis meminerint, censuit Bellarmin. *in opere de Scriptoribus, in calce tractationis de Scriptoribus veteris Testamenti.* Quanta verò peccent hi Rabbini, siue Scripturam interpretentur, siue somnia procudant narrationum, aut quicquid tandem scriptis committant, neminem latere existimo. Scripturas certè adèd crasse interpolant, verius, quàm interpretentur; adèd in sensus à plano alienos detorquent, vt nihil possit proferri indignius. Nec mirum. Habentes enim cor obcæcatum, & velamen super oculos oppassum, vt Apostolus monuit; studiosè quoque cauentes ne in Christum quem Scriptura vniuersa inclusum continet, quoquomodo incurrant; auertunt quanta possunt malignitate mentis oculos à sensu eius genuino, & vel in occidente litera sistunt, vel ad inconditas allegorias eam transferunt.